

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt II. Quomodo ecstasis differat à sopore.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

Cant. 8. scenderet divitias affluens, immixta super dilectum suum, quia non proprius industris, sed virtus divina ad alitudinem cognitionis & ardentissimi amoris sub' evatur, ac in divinam dulcedinem vitali somno absorbetur. Si quidem tunc perfectè dormit, & alto somno quieticit, imo & omnibus rebus hujus

Quomodo vita mortua est, ut egregie Bernardus serm. 52. in dicatur **Canica** scripti; Revere enim dormitio est, quem tamen sensum non sopiat, sed abducatur. Est & mors & mors. (quod dixerim) quoniam Apostolus quosdam in carne adhuc viventes commendando, sic loqui-

Coloss. 3. Mortui es, & vita vestra abscondita est cum Christo in DEO. Proinde & ego non absudere spon-

fice exaltare vocaverem mortem, quem ramen non vitat, sed vita etipiat laqueos, ut possit dicere: **Anima** nostra, sicut passer erupta est de laqueo venantium. Inter medios namque laqueos in hac vita inciduntur, qui ubique toutes non timentur, quoties fan-

Psalm. 123. ta, sed vita etipiat laqueos, ut possit dicere: **Anima** nostra, sicut passer erupta est de laqueo venantium. Inter medios namque laqueos in hac vita inciduntur, qui ubique toutes non timentur, quoties fan-

Proverb. 1. jacitur rete ante oculos permatiorum. Quid enim

forundata lux nostra, ubi nec vita lenitius. Excede-

nate, quippe anima & si non vita, certe vita leni-

tius, necesse est etiam, ut nec vita tentatio lenitu-

tur.

An & Differunt autem ecstasis ab excessu, quia quam-

quomodo D. Thom. de veritate ubi supra affirmaverit ecstasim, excessum & raptum in scripturis pro eo- dem fumi, tamen si stricte de his loquamur, ali-

quo modo differunt; nam excessus vox latina est, **excessus.** Plal. 1. 5. Ego dixi in excessu meo, &c. Et quidam

vocem excessus interpretantur fugam, discessum, vel stuporem, pavorem, & perturbationem mentis, ob im-

minentia pericula persecutionis contra David. A-
pad L. cam verò cap. 9. Moyzes & Elias in trans-

figuratione Domini, loquebantur de excessu, quem

completeretur in Ierusalem. Ubi nomine excessu,

secundum communem expositionem deno-

tatum in Iesu Christi amorem in obeunda pro no-

bis morte. Menus verò excessus, quem D. Petrus

A. 10. habuit, intelligitur de excessu divina con-

templatione, qua Petrus divinitus raptus extra

sensus, ad divinam illam visionem, in quo sensu

militerabat ecclasi differt.

Ecclesia Ecclasiis demum in appetitu intellectivo, hoc

est, in voluntate subiectatur; in quo verè differt à

raptu, ut supra diximus, si raptum strictè acce-

pitem consideres; quia cum raptus impotet vio-

lentiam, & violentia nequeat inferri voluntati, ra-

ptus potius in potentia cognitiva, quam in volun-

tate subiectari debet, violentia autem in raptu

intellectus interturbat, quod modum, quia connat-

turale est intellectus, pro hoc statu, ut à sensibili-

te videtur, nec verbaliter, neque ferunt ut igne-

scipiant, & deinceps ubi

nos, omnem uestimentum sa-

cere verè dicitur qui ecclasi

ergo in ecclasi duos de-

grees interior, que er-

um divinarum sunt

poterit, ut infra pleniora

clario, sive ab omniis

qua, quidem ab aliis

vehementi applicato-

panar, quia videlicet ut

intentione, non po-

divinis, & utiam les-

tra tunc vi mortis, ut

litterè ad interiora col-

leguntur, ut pleniora

tunc dicuntur, anima-

Sopor nil aliud esse videtur, quād somnus in- **Sopor**
tenus, cūcē enim quis jam caput dormire, tunc **quid sit**
illē sompnum dicitur. Somnus verò, iuxta Phi- **& in quo**
losophum, nihil aliud est quād quies virtutum a- **differat à**
nimālium, cum intensione naturalium; sit autem **somno**
tal's quies per quādā ligationem, secundem **Ioan. 1. 6.**
virtutum animalium, quare cūcē aliquis jam ex-
pit dormire, sompnum somno vocamus, ut expref. ē
Jones primo dicitur: Sons descendit ad interiora
navis, & dormiebat sopore gravi, & accessit eum
governator, & dicit ei: quid tu sopore deprimeris?

Cūcē autem somnus aliquando sit naturalis, à **Sommus**
natura ipsa proveniens, aliquando verò superna- **& sopor**
turaliter causatur à DEO, ut pater in somno Ja- **duplex**
cob, de quo Genes. 28. dicitur: Videlicet Jacob scalam **datur, a-**
(nempe in somno) cuius summitas cœlum tan- **tinus na-**
gebat. Hinc etiam sit, quād sopor aliquando sit **naturalis, ut super diximus, aliquando sit super-**
naturalis & divinus, & tunc gravior esse solet, so- **alitus my-**
por à DEO immixtus qui tam fortis esse solet, **sticus, sive**
quād evigilare homo non possit, etiam si ei mors **Superna-**
infieretur.

Different autem hi duo sopores, quia in sopore naturali ex levibus causis homo evigilat, in sopore verò à DEO immixtus nemo est qui excitari possit, quousque DEUS soporem abstulerit. Si- **1. Reg. 26**
mili lopore tenebantur castra Sæculi dormientis, **Tres in**
cum David tolit hastam & scyphum aquæ, quæ **homine**
erant ad caput Saul, & non erat quisquam, qui in **sunt vi-**
toto exercitu vigilaret, sed portus omnes dormie- **res, seu**
bant, quād sopor Dominus irruperat super eos: nec qui- **potentia**
dem tunc potuerunt evigilare, etiam si in castris **& tor-**
sæculi clanger buccinarum, & strepitus bellorum. Unde **demet-**
sopore immixtis à DEO in Adam ita fuit gravis, **iam ope-**
ut minimè ex ablatione costæ dolorem sentire. In **rationes.**
isto verò supernaturali sopore contingere solet, si-
cut in somno à DEO immixtis aliqua revelatio su-
pernaturalis, ut in Adamo contigisse Genes. 2. om-
nes Patres ibi faciuntur.

Ecclesia verò, ut precedentem cap. ex D. Augusti-
no anno 400 dicitur, nihil aliud est, quād menem à **tres in**
DEO elevarit ad amorem sive cognitionem ca- **homine**
lestem, pro quo adverte: quod cūcē in nobis sit **sunt vi-**
trina operatio unius animæ rationalis, nimirum **res, seu**
vegetative, sentiente, & ratiocinante; est etiam conse- **potentia**
quenter in nobis trinus virtutum ordo, sunt eti- **& tor-**
am in nobis vires vegetales, quarum operatio est **demet-**
vegerare & nutritre; sunt vires sive virtutes ani- **iam ope-**
males, quarum propria operatio est sentire; quæ **rationes.**
quidem dispersa est per omnes sensus: Ac demum **potentia**
sunt vires rationales, quarum operatio propria est **et tor-**
ratiocinari, & discurrere; natura autem communi- **demet-**
niter ligat vires rationales, & animales ad quietem **iam ope-**
capessendam, ut accidit in hominibus in **rationes.**
somno, sive in sopore naturali, in quo vires vegetati- **potentia**
væ soluta manent, ligatis animalibus & ratio- **et tor-**
nalibus; DEUS verò aliquando ligat vires natu- **demet-**
rales & animales vires, solutis rationalibus, ut **iam ope-**
intellectus aut voluntas ad intelligenda & aman- **rationes.**
da ecclesiæ soluti manent, & tunc ecclasi, rapi- **potentia**
tus, sive intentus excessus contingit, quoniam tunc **et tor-**
intellectus aut voluntas elevatur ad capessendam **demet-**
super, eo quād totus vigor animæ collectus est, **iam ope-**
ad partem animæ superiorum, ut sapientia in su- **rationes.**
perioribus annotavimus.

His præmissis sit prima assertio: **Sopor verè &** **Sopor ab**
propriè distinguitur ab ecclasi, tenent Abulensis **ecclasi di-**
in Genes. quæst. 403. Pereira lib. 4. in illa verba: Im- **singu-**
misit Dominus soporem in Adam. Primo probatur, **itur, licet**
Nn. 2. quia

C A P V T II.

Quomodo ecclasi differas à sopore.

Difficultas in eo sita est, quid sopor mysticus sit, **et in quo ab ecclasi differat**

Thom. à Iesu Oper. Tom. II.

*in aliis qui
bus cum
illa con-
veniat, in
aliis ta-
men dif-
fert.*

quia omnes Interpretes communiter soporem somnum interpretantur, quare ea est communis Doctorum sententia, ex latere dormientis Adformatam fuisse Evam. Ecstasis vero proprium somnum non significat. Secundum, quia ecstasis & sopor contrario modo contingunt; quamvis in aliquibus convenient; & convenient enim in eo, quod in utroque omnibus vires sensitivae, quas animales vocamus, & simul appetitiva quiete sunt, id est, ligantur. In ecstasi enim positi nihil vident, neque audunt, sicut & illi, qui sopiunt somno. Differunt ve. o primò, quia in somno naturali ligantur vires rationales, quemadmodum & animales. In ecstasi vero soluta manent vires rationales, imo potius illæ levantur, tam intellectus quam voluntas, ille ut ad plura supra se intelligentia eveniat: hoc verò, ut amore vehementer in ecstasi fertur. Et propter hoc solemus dicere aliquem pati ecstasim sive raptum, quoniam anima tunc à corporis sensibus abstracta fertur, ad divina arcana percipenda. Secundò differunt, quod in somno intenduntur vires naturales sive vegetativa in operatione sua, quare somnus est intentus à natura, tanquam instrumentum aptum ad perfriciendas operationes naturales, quæ ad corporis conservacionem ordinantur; in ecstasi autem debilitantur potius naturales vires quam confortantur; qui tunc anima, quæ nostrarum operationum est primum solutus rationalibus viribus ac celestibus & divinis operationibus vehementer intentione, totam suam intentionem ad illas dirigit, ex quo sit, ut debiliatur ac remittantur ipsæ vires naturales. Differunt tertio, quoniam per soporem sive somnum naturalem ligantur sensus & impediantur functiones mentis, & solutiones sunt ac vegetiores animæ vegetantis operationes; at vero in ecstasi sensum actiones ac vegetantis animæ valde impediuntur, mentis vero functiones maxime intenduntur, vigentesque & abstrahuntur à corpore & sensibus, quemadmodum accidit B. Paulo & Prophetis ad divina rapiuntur.

*Quomodo
& quan-
do sopor
& somnus
mysticus
posse
appellari
ecstasis.*

Affertio secunda. Sopor, in quo DEUS mysteria aliqua soleat revelare, idemque est, quod verus somnus, in quo DEUS ligatis sensibus, mente tamen soluta & divinitus illustrata, res coelestes hominibus ostendit, potest appellari ecstasis sive raptus. Proba ut primum ex illis verbis Genes. 2. immisit Dominus soporem in Adam, cuncte obdormiret, &c. Quemquidem soporem sive somnum non naturalem & à naturalibus causis prolectum appellat Abulensis in 13. cap. Genes. quæst. 403. & Benedict. Peccarius Tom. 1. in Genes. lib. 4. Sed supernaturalem atque etiam talem, ut in colligatis sensibus (nihilominus mens soluta & divinitus illustrata) & res, quæ tunc tempore gerebantur, cerneretur, & que in eius latabant mysteria intelligeretur. Tum quia experga factus Adam propheticō spiritu repletus, dixit: Hoc nunc os ex oīib⁹ meis, & caro de carne mea. Et per consequens ecstasim in sopore illo habuit, quia fuit ibi alienatio à sensibus, cum in tali sopore solam DEUS ab Adam tulisset, fine eo quod ipse hoc sentiret, aut dolorem tunc patere: ut

Gen. 2.

Et confidatur, quia soleat DEUS aliqua hominibus revelare in somno naturaliter accidente, quod frequenter contingere solebat Propheta vetoris Testamenti, iuxta illud Numerorum 12. Si fuerit inter vos Propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnum loquar ad illum. Nec soiū Propheta, sed & aīis hominibus, idem evenire sole-

*ba. Job. 33. Per somnum in visione nocturna, quam
do irruit sopor super homines, & dormiunt in lectulo,
tunc aperit aures virorum, & erudiens eos instruit di-
sciplina. Ille somnus qualis qualis ille sit, dicitur
somnus propheticus, parumque differt ab ecstasi.*

Advertas tamen oportet circa soporem Adæ, quod quidam tenent, illum naturalem somnum fuisse, & non qualemcunque, sed valde gravem, & profundum: quidam vero asseverant fuisse ecstasim, & quidam non qualemcunque, sed talē, ut in illa non modò soluta & libera esset mens ejus, ad naturalem usum rationis animique agitacionem, sed etiam divinitus ita illustrata, ut propheticō spiritu repleretur, ita ut propheticum esset, & mysteriosum id quod à tali ecstasi solitus protulit per sequentia verba: Hoc nunc os ex oīib⁹ meis, & caro de carne mea. Verumtamen, qui tenent soporem illum fuisse somnum, tenent per consequens minimè fuisse ecstasim, & qui tenent ecstasim fuisse, ex consequenti somnum fuisse negant.

C A P V T III.

Variae ecstasis species, sive modi.

*C*um in homine, ut egregie philosophatur D. Thomas in hoc art. 2. in solut. ad 2. sit duplex appetitus, alter intellectivus, qui dicitur voluntas, alter sensitivus, qui communiter sensitualis vocatur: secundum utrumque appetitum inventii potest in homine duplex ecstasis species. Prima, quando appetitus intellectivus totaliter in divina ardorissimi amoris fertur, prætermisso bu, in quo inclinat appetitus sensitivus, in quo sensu D. Dionysius in 4. cap. de divinis nominibus ait, quod Paulus ex virtute divini amoris ecstasim faciente clame: Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me Christus. Altera species, quando prætermisso appetitu intellectivo, homo omnimode fertur in ea, qua pertinent ad appetitum sensitivum, & tunc iste excessus, vel ecstasis plus appropinquat ad rationem raptus, quam primum, quia scilicet appetitus superior est magis homini proprius. Vide quando homo ex violentia appetitus inferioris abstrahitur à motu appetitus superioris, magis abstrahitur ab eo, quod est sibi proprium, maxime quando ita vehementer est passio, quod usum rationis totaliter tollat, sicut contingit in his qui proper vehementiam ita, vel amoris insaniunt, Hæc ex D. Thom. ubi supra.

Deinde ecstasis alia est, que simili causa raptum in intellectu, ut docet idem D. Thom. in dicto articulo 2. Ex hoc enim ipso, ait, quod appetitus ad aliquid vehementer affectus, potest contingere, quod ex violentia affectus homo ab omnibus alienetur. Ecstasis alia est, que sine raptu contingit, cum ex vehementia amoris, aut delectationis potentia etiam superiores abolerentur.

Rufus ecstasis alia est, qua aliquis propria intentione vi divini amoris attractus paulatim extra se fit. Alia qua quis subito ad divina elevatur. De hac duplice ecstasis specie optimè Dionysius Cato, in commentariis. D. Dionysius Areopagite cap. 9. disseruit, dicens: Potro veri fideles, heroicæ & perfecti longè sublimius mysticam Theologiam sociantur, expertiuntur, venantur per supernaturalia charismata Spiritus sancti; quod & dupliciter accidere solet. Primo per eorum preparationem, cooperationem & conatum. ad hoc dando seip-

tos